

keletkezett. Még a XVI. század iránt is csak mérsékelt jóindulattal viseltek a szerző (Rabelaist kivéve), holott ma már világos, hogy a roppant költői ihletből, lendületből, magasba törésből, amit Ronsard költészete jelent, még Victor Hugo idejében is maradt valami s Malherbe csak lefokozta a lelkes platonista költő isteni fuvalmát, de belőle élt. Ezek a lapokon, bár sosem érdektelen, amiket a szerző mond, kissé kelletlenül jobban érzik, hogy pensumot ír.

Annál szélesebb, mélyebb mindaz, amit a XIX. század irodalmáról olvasunk nála, különösen Balzacról, Stendhalról, Flaubertől, Zoláról kap az olvasó sikerült és nem egyszer egészen újszerű, rövid jellemzéseket. Viszont a modern irodalom kusza egyvelegében Benedek Marcellnek sem sikerült rendet teremtenie, inkább egymásután következő széljegyzeteket ad minden különösebb átfogó rend nélkül.

Az egész könyvből azonban az is kiderül, hogy a szerző nem hajtotta végre kitűzött programját, t. i. nem csupán az egyénileg szépek érzett írók történetét adja, hanem ép úgy igyekszik teljes lenni, mint bármely más nagyképű (=tudós) irodalomtörténet. Pedig nem utolsó gondolat: milyen volna egy olyan irodalom, mely csak a modern ember szempontjából érdekes írókat foglalja össze? Ha mindig ehhez a szemponthoz tartotta volna magát B. M., kétségtelenül még jobb könyvet kaptunk volna tőle.

Bizonyos stílus-nyeglegeségeket. Alílyen például a kissé elavult társalgás az olvasóval, nem kell túlságosan komolyan vennünk (pl. ezt az állandóan visszatérő gallicizmzt: «és amit akartok»). De határozottan kellemetlenül hat az a hors-d'oeuvre, melyet a könyv kellős közepén, Rousseau és Buffon között kapunk az író saját, csakugyan borzasztó családi eseményéről, kis lány haláláról. Efféle stílusatlanság sehol a világon nem volna lehetséges. De ha mindezeket elnézzük az írónak, épen könnyed, jól folyó, eredetiségre törekvő stílus teszi olvashatóvá B. M. könyvét, még olyan helyeken is, ahol a pensum láthatólag farsasztja íróját.

Eckhardt Sándor.

Hét verseskönyv. Hét új név szerepel a borítékokon. Szerző, verscsináló mind a hét, de a szó legmagasabb értelemben egyik sem költő, egyik sem ordja magán az elhivatottság szent

bélyegét, egyikben sincs meg az a plusz, amely a költőt költővé teszi, ha bármilyen ócska, vagy bármilyen új habitusban áll is ki a piacra.

Pedig örömteli reménységgel vágtam fel a friss könyveket; egyiket a másik után dobogó szívvel, lankadatlan figyelemmel lapoztam végig: hátha ez lesz az, aki friss fáklványát szúr a magyar líra horizontjára? És egyre fogyó reménységgel folytattam: ha legalább a fiatalság csodaszép részegsége fűtené álmaikat, ha merész és lehetetlen vágyaikat tördelnék könnyes sorokba, ha csak valahol is rá tudnék bukkanni arra a pár sorra, amiért érdemes volna egy kicsit irigykedni rájuk! De, sajnos, ezeknek a fiataloknak még ekstravaganciáik sincsenek, vagy amit annak szánt egyikük-másikuk, az már régen levitézlett banalitásnak hat. Javarszt szárnypróbálgatások, de szárny híjján. Közeli elődök hagyatékát kérődzik, nem titánok, nem garabonciások, nem is forradalmárok: kérészek csak, akiket a forró nyár termelt ki s akiket talán már holnapra elsöpör az őszi szél.

Vegyük sorra őket.

Mihály László Barna: Öröktűz. (Csikszereda, 1928.) Jelentéktelen versfüzettel azért kell foglalkozni, mivel Pesten is él egy Mihály László nevű erdélyi poéta, akinek 1926-ban megjelent verskötetéből Mihály László Barna alighanem szándékos tévedésből magáévá tett néhány strófát. A pesti Mihály László például azt írja «Azt hittem . . .» című versében:

Azt hittem, hogy nagyúr leszek
s lenéztem gőgösen mindenki mást, —
egyszer holló hajad vállamra ráhull,
mint pompázó király-palást.

Mihály László, a barna, «Istenrab» c. versében ezt ilyenformára módosítja:

Hittem akkor, hogy én is nagy «Ur»
[leszek

S lenéztem gőgösen mindenki mást,
— Én Istenem, ma csuha, korda rajtam
S vállamon kigúnyolt Krisztus-palást.

E versnek negyedik, hatodik és hetedik strófáját is a pesti Mihály László «A gályarab» s «Erdélyi karácsony» c. verseiből módosította át a saját használatára. Más verseiben is hasonló inkorrektségre találunk. «A költő carneválja» című versét a pesti Mihály László «Ad notam Csokonai», «A bohóc»

és «Nem alkuszom» c. verseiből eszkábálta össze, míg «A mi házuk» című remekéhez pesti druszájának «Nálunk» c. versét használta fel.

Barna úr mentalitására jellemző, hogy ezt a kötetet «lélekölő melegséggel» küldte el a pesti Mihály Lászlónak!

És még egy súlyos szépséghibája van ennek a könyvecskének: az ajánlása, amely szószertint így szól: «Ajánlja méltóságos dr. Vasu Sándor volt főispán úrnak, nagyságos dr. Guiman György főszolgabíró úrnak, a magyar irodalom nagynevű Mecenásainak mély hódolata jeléül a szerző.»

Nagynevű eloláhosodott magyar és szász urak! Amilyen magyar irodalmati Mihály László Barnában pártfogoltok, az méltó is hozzátok!

Maksay Albert: A csend dalai. (Kolozsvár, 1927.) E könyvről szólva, még lehetne költői hangulatokról és gondolatokról beszélni, de sajnos, a hangulatok nagyon prózai módon mutatkoznak be, a gondolatokat pedig már előtte sokan elgondolták és művésziebben fejezték ki. Sokuknál úgy tetszik, mintha erről a szerző is tudna, csak nem akarja ezt bevallani és ezért azon erőlködik, hogy elhitesse velünk: ő most csakugyan újat mond. Egy pár versében erdélyi, másokban amerikai vonatkozások vannak, de se Erdély, se Amerika lelke nem érződik meg rajtuk. Legértékesebb verse a «Faultetés», mely azonban tisztára Bartalis János hatását tükrözi. A kötet hatsoros bevezető verse nagyon finom. Ez után igazán többet vártam a későbbi lapokon.

Szemenyey Bálint: Álomba szökött élet. (Hódmezővásárhely, 1928.)

Kezdetleges, semmitmondó zöngicsélések, amelyenekért legföljebb az önképzőkörben járna dicséret. «Barátaim unszolására» szoktak effélék nyomdáfesték alá kerülni, de az unszólo barátok — ha ugyan vannak manap még ilyenek — később maguk bánják a legjobban, hogy szabadjára engedtek egy dilettánst.

Simon Andor: Álomföld. (Budapest, Pandora-kiadás, 1927.) Vagy harminc vers van a füzetkékben és némelyik húsz sorból is áll. Persze, nem egész sorból, csak olyanból, amelyikben egy-egy szó van. Például így: «Megyek». Aztán megint egy ilyen nagyszerű sor: «megyek». Simon alkalmasint így értelmezi azt a modernséget, amelynek annak idején, Marinettiék indulásakor is hosszú, ősz szakállá volt már.

Egyik műremeke így szól:

Szerelmesem
nagyon kívánatos leány!

Haja:
vörös.
Bőre:
fehér.

Szebb, mint a tulipán.

És a többi se különb. Mélységes szájalom fog el, amíg átlapozom ezt a befejezetlen, semmitmondásokból álló füzetkét.

Pécsi László: Bilincsbevert évek. (Pécs, 1928.) Irkutszkból, Moszkvából, Omszkból keltezi verseinek nagyobb részét. «A viszontlátás vigadalma» c. verse szép, kár, hogy a «folyosóra» keresett rimmel agyonüti a hatást.

Egyébként a fiatal szerzőnek igaza van abban, amit Adyhoz írott versében önmagáról mond:

Mert itt vagy mindig én fölöttem,
Te, kitől vagyok, te, kibem hittem.

Balázs István: Orgonabugás. (A Vajda János társaság kiadása, 1928.) Ady és Kosztolányi-reminiscenciák, rengeteg semmitse sejtettő pont, külsőségek, keservesen kipréselt, sivár mondanivaló. Ha «A torony foglya» című verset tekintem, csodálkoznom kell, miként adhatta magyar irodalmi társaság a presztízst e kötethez. Repcze János úr originálisnak nevezett címlapja csöppet sem válik a füzetke előnyére.

Kutas Kálmán: Látások szigetén. Költemények, beszédek, emlékezősek. (Zalaegerszeg, 1928.) Emelkedett, nemes lelket ismerünk meg ez érdemes könyvből, amelyben Kutas Kálmán irodalmi munkásságának eredményeit gyűjtötte össze. Alig húsz versében elmélyülő, jól verselő poéta mutatkozik be. Prózai költeményei kissé merevebbek. Lelkészi hivatása már eleve kiszabja számára a gondolatvilágnak demarkációs határait.

Majthényi György.

Jankovics Marcell: Magyar por-szemek. Pozsony, a szerző kiadása. Jankovics Marcell a felvidéki magyarság egyik vezéralakja. Nagy műveltsége, rendíthetetlen magyarsága épen olyan ismert az egyetemes magyar társadalom előtt, mint kiváló írói képessége. Ez a novelláskötete azonban többet jelent eddigi nagyszerű munkáinál; a vergődő magyar él benne, a magyar